

ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Cilt: 2 - Sayı: 3 - Temmuz 2019

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN KAMU DİPLOMASİSİ

Yunus Emre SELVİ*

Özet

Kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerde diplomasiyi yeni bir boyutu olarak nitelendirilmektedir. Dolayısıyla, kamu diplomasisi, günümüz uluslararası aktörleri tarafından diğer aktörlerin kamuoylarını etkilemek ve istenilen doğrultuda hareket etmelerini sağlamak amacıyla kullanılan, vazgeçilmez bir dış politika yöntemi haline gelmiştir. Özellikle 11 Eylül olaylarından sonra başta Amerika Birleşik Devletleri ve diğer aktörler tarafından ilgi duyulan ve büyük bütçeler ayrılan bir alan haline gelmiştir. Ayrıca, geleneksel diplomasiyi başvurduğu yöntemlerin dışında, farklı yöntem ve yollarla kamu diplomasisi, uluslararası aktörlerin dikkatini her geçen gün daha çok çekmektedir. Buna bağlı olarak, çalışmada, Avrupa Birliği'nin ortaya koyduğu politikalar ve uygulamalar, kamu diplomasisi çerçevesinde ele alınmaya çalışılmış ve çeşitli literatür kaynaklarının yanı sıra, raporlar ve AB mevzuatı ve belgeleri değerlendirilmiştir. Aynı zamanda güç kavramı ve gücün farklı boyutlarına değinilerek kamu diplomasisinin önemine dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda, çalışmada AB'nin ulus üstü bir siyasal aktör olarak kamu diplomasisini işleyişi ve uygulamaları incelenecektir. Neticede, AB'nin kamu diplomasisi alanları ve araçlarını ne ölçüde kullanabildiği sorgusu üzerinden, ulaşılan sonuçlar tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güç, Sert Güç, Yumuşak Güç, Kamu Diplomasisi

PUBLIC DIPLOMACY OF THE EUROPEAN UNION

Abstract

Public diplomacy is described as a new dimension of diplomacy in international relations. Therefore, public diplomacy has become an indispensable foreign policy method used by today's international actors to influence other actors' public opinion and act in the desired direction. Especially after the events of September 11, it has become an area that is attracted by the United States and other actors in the first place and big budgets are allocated. Besides, public diplomacy, which has different methods and means other than the methods used by traditional diplomacy, attracts the attention of international actors more and more. In this study, the policies and practices of the European Union have been tried to be handled within the framework of public diplomacy and various literature sources, reports and EU legislation and documents have been evaluated. At the same time, the concept of power and the different dimensions of power are emphasized and the importance of public diplomacy is emphasized. In this context, the study will examine the functioning and practices of EU diplomacy as a supranational political actor. Finally, the question of the extent to which the EU can use the fields and instruments of public diplomacy will be discussed.

Keywords: Power, Hard Power, Soft Power, Public Diplomacy

* Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümü, Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi. yemreselvi@gmail.com.

Giriş

21.yüzyıl uluslararası sisteminde, güçlü ve etkin bir aktör olabilmek, diğer dönemlere göre karşılaştırıldığında, daha derin bilgi ve tecrübeyi gerekli kılmaktadır. Zira küreselleşmenin getirmiş olduğu yeni dünya sistemi ve özellikle iletişim teknolojilerindeki büyük ilerleme, aktörlerin daha kolay bilgi edinmesine ve tecrübe kazanmasına neden olsa da bugün, bilgi ve tecrübeyi kullanabilen aktör sayısı oldukça azdır. Buna bağlı olarak, yüzyıllardır çatışma ve savaşların mekânı olan Avrupa, tüm kıtada barış ve istikrarı sağlamak ve uluslararası sistemde güçlü bir aktör olabilmek için Avrupa Birliği'ni kurmuştur. Farklı medeniyetlerin bir araya geldiği, ekonomik yapılanmadan siyasal yapılanmaya doğru ilerleyen bir yapı olan AB, ortak değerler üzerinden hareket ederek ortak söylem tarzı benimsemektedir. Dolayısıyla üye ülkeler arasında ortak bir dış politika ağı kuran AB, Avrupa değerlerinin en iyi şekilde temsil edilmesi ve yaygınlaştırılması için mücadele etmektedir. Nitekim AB, kurulduğu tarihten günümüze kadar geçen sürede, bilgi ve tecrübenin etkin bir şekilde kullanılması konusunda başarılı bir tablo çizmiştir. Aynı zamanda gelecekte de etkin bir ulus-üstü siyasal aktör olarak varlığını sürdüreceği tahmin edilmektedir. Bu bağlamda, AB'nin maddi refah, teknoloji ve bilimsel konularda; demokrasi, insan hakları, diplomasi ve hukuk devleti alanlarında önemli bir ivme yakalamış bir ulus-üstü yapı olması, AB'ye büyük bir çekicilik ve saygınlık kazandırmaktadır. AB'nin bu çekiciliğini ve saygınlığını devam ettirmesi birtakım hususlara bağlı gözükmektedir. Özellikle 11 Eylül olaylarından sonra başta Amerika Birleşik Devletleri tarafından üzerinde durulmaya ve yürütülmeye başlanan kamu diplomasisi, AB'nin uluslararası sistemde ki, bugün ve gelecekteki konumunu, saygınlığını ve çekiciliğini sürdürmesi hususunda son derece önem arz etmektedir. Yani AB, klasik sert güçten ziyade yumuşak güce daha çok ihtiyaç duymaktadır. Bu doğrultuda AB, özellikle terörizmin getirmiş olduğu kaos ve karmaşayla oluşan belirsizlik durumunu ortadan kaldırabilmek ve uluslararası sistemde, barış ve istikrarı tesis etmek için yumuşak güç ve kamu diplomasisi alanlarını kullanmayı tercih etmektedir.

Avrupa Birliği, yeteri derecede sert güç unsurlarına sahip olmasa da tarih, diplomasi, demokrasi ve insan hakları bakımından derin bilgi ve tecrübeye sahiptir. Yani yumuşak güç ve kamu diplomasisi bakımından büyük avantajı vardır. AB, işte bu bilgi ve tecrübeyi ileriki bölümlerde ayrıntılı bir şekilde ele alacağımız yumuşak güç ve kamu diplomasisi alanlarında kullanarak, uluslararası politikaya yön vermeye çalışmaktadır. AB'nin ekonomik bir dev, siyasi bir cüce ve askeri bir solucan olarak değerlendirilmesini bir tarafa koyduğumuzda, gelecekte AB'nin, yumuşak güç aktörü olma potansiyeli vardır. Bu çerçevede, öncelikle güç kavramı ve gücün farklı boyutlarını ortaya koyduğumuz çalışmada, özellikle AB'nin yumuşak güç ve kamu diplomasisi araçları ve alanları üzerinde durularak, AB'nin bu araçları ve alanları ne ölçüde kullanabildiği, ulaşılan kaynaklar çerçevesinde değerlendirilecektir.

1. Güç Kavramı ve Tanımı

Uluslararası ilişkilerin merkezinde yer alan bir kavram olarak karşımıza çıkan *güç* kavramı, uluslararası ilişkiler teorisyenleri ve uzmanları tarafından sıkça kullanılmakta ve ortaya konulan teori ve analizlerde geniş yer tutmaktadır. Güç kavramı ortaya konulan teori ve analizlerde genel olarak *başkalarının davranışlarını etkileme yeteneği ya da potansiyeli* şeklinde ifade edilmektedir (Goldstein-Pevehouse: 2015: 88). Uluslararası İlişkiler uzmanlarının çoğu, bu tür yetenek ya da potansiyelin, aktörlerin

maddi veya manevi özelliklerine ya da sahip oldukları ekonomik, askeri vb. konulardaki büyüklüklerine bağlı olduğunu düşünmektedir. Yani bir aktörün başka bir devlete ya da aktöre karşı, kendi istediğini yaptırabilmesi veya isteği doğrultuda yönlendirebilmesi, o devletin güç konusunda yetenek ve potansiyelinin olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla güç, devletlerin amaçlarına ulaşmaları veya çıkarlarını gerçekleştirmek için önemli bir kıstas olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer uluslararası ilişkiler kavramlarına olduğu gibi güç kavramına yönelik ortaya atılan düşünceler veya yaklaşımlarda sürekli değişen dünya düzenine bağlı olarak farklılaşmaya ve dönüşüme uğramaya başlamıştır. Özellikle Soğuk Savaş'ın son dönemlerine doğru gelindiğinde gücün soyut boyutu, gerek uzmanlar gerekse uluslararası sistemdeki aktörler tarafından dikkat çekici ve küçümsenemeyecek bir konu haline dönüşmüştür. Bunun nedeni soğuk savaş döneminde iki büyük süper gücün birbirlerine karşı yürüttükleri güç politikalarının belirli bir noktaya kadar yeterli olduğunun ve belirli bir noktadan sonra birbirlerini etkileyebilmek için farklı yöntemlere başvurulması gerektiğinin fark edilmiş olmasıdır. Genel itibariyle gücün somut boyutuna yani askeri, ekonomik veya diğer somut verilere göre birbirlerini yönlendirmeye veya etkilemeye çalışan aktörler artık sadece askeri, ekonomik konular üzerinden değil de din, dil, bilim, kültür, kimlik, diplomasi, eğitim, medya, spor ve turizm gibi konular üzerinden birbirlerini yönlendirmeye çalışmaktadır. İşte tamda burada güç kavramı kendi içinde *sert güç* ve *yumuşak güç* olarak ikiye ayrılmıştır diyebiliriz.

1.1 Sert Güç

Sert Güç, önceki bölümde de bahsettiğimiz ekonomik, askeri vb. gibi somut konular üzerinde yoğunlaşan bir kavram olarak nitelendirilebilir. Sert gücü örnek vererek açıklayacak olursak, örneğin; bir süpermarkette çocuğunun bağırıp çağırmasını durdurmak isteyen bir baba, çocuğu bir tokatla tehdit edebilir veya tokat atabilir, buda çocuğun, babasının istediği şekilde hareket etmesine yol açabilir. Aynı zamanda baba, çocuğuna susması karşılığında bir ödülde verebilir. Bu örneği aktörler üzerinde düşündüğümüzde ise bir aktörün ekonomik, askeri veya diğer somut alanlarda başka bir aktöre karşı uygulayacağı yaptırımlar ya da müdahaleler o aktörün istenilen şekilde davranmasına yol açacaktır. Tabi bir aktörün sert güç kullanabilmesi için biraz önce bahsetmiş olduğumuz somut alanlarda belirli potansiyellerinin ve güçlerinin olması gerekir. Aksi takdirde sert gücün bir etkisini göremez ve kendini bir kriz içinde bulabilir.

1.2 Yumuşak Güç

Uluslararası ilişkiler disiplininde yumuşak güç kavramının ilk kullanımı, 1980'li yılların sonuna doğru Harvard Üniversitesi profesörü Joseph Nye tarafından ortaya atılmıştır. Nye'e göre (2017: 4-15) yumuşak güç, cezbetme ve ikna etme sanatıdır. Dolayısıyla zorlama veya şiddet yoluna başvurulmadan bir aktörün ikna edilebileceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Aynı zamanda yumuşak güç sayesinde sert gücün yol açabileceği olumsuzlukları yaşamadan, olumlu ve kalıcı sonuçlarda elde edilebilir. Bu bağlamda yumuşak güç, kültür, din, ideoloji, idealler ve ahlaki değerler gibi daha çok soyut konulara dayandığı için aktörlerin uluslararası sistemde ya da bölgesel düzeyde kullanabileceği bir yöntem haline gelmiştir.

Bir aktörün kendi değerlerini, başka aktör ya da aktörler arasında yaygın bir konuma getirmeye çalışarak bir takım çıkarlar elde etmek istemesi yumuşak gücün

başlıca kullanılış amaçlarındandır. Örneğin ABD, serbest piyasa ve serbest ticaret değerlerini benimseme konusunda birçok devleti etkilemiş ve yönlendirmiştir. Aynı zamanda Amerika'nın film, müzik, moda endüstrisinin yanı sıra siyasi ideallerini ve eğitim olanaklarını da kapsayan kültürel cazibesi de diğer devletleri ve toplumları etkilemiştir. Bu sayede ABD, küresel düzeyde etkin bir devlet olma konusunda büyük bir başarı elde ederek yumuşak gücün, uluslararası sistemde ki etkinliğini de tüm dünyaya göstermiştir (Viotti-Kauppi: 2014: 207). Hatta İran bu duruma iyi bir örnek oluşturmaktadır. Amerikan popüler kültürü, büyüyen genç nüfusun geniş bir kısmında sahiplenilirken rejimi yöneten siyasi otoritelerce dini ve siyasi tehdit olarak algılanmaktadır. Sonuç olarak yumuşak güç, ötekini yönlendirebilmek ve etkileyebilmek için kullanılan bir güç biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim günümüz uluslararası sistemini oluşturan aktörler tarafından giderek başvurulmuş bir güç yöntemi haline gelmeye başlamıştır. Dolayısıyla uluslararası sistemde yer alan aktörler birbirlerini etkileyebilmek ve yönlendirebilmek için sert gücün yanında yumuşak gücü de kullanmaktadır.

2. Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi kavramı İngilizce 'de *public diplomacy*, Fransızca 'da ise *la diplomatie publique* şeklinde ifade edilmektedir (Dağ, 2016: 315). Uluslararası ilişkiler alanındaki gelişmeler, diplomasi kavramının farklı boyutlarını ortaya çıkarmış ve diplomasiyenin yeniden yorumlanmasına neden olmuştur. Bu bakımdan, günümüzde diplomasi çok boyutlu ve çok katmanlı bir kavram olarak diplomatların icra ettikleri bir mesleğin ötesine geçmiştir (Yağmurlu, 2007: 11). Artık diplomasiyenin aktörü haline gelen sıradan vatandaşların, uluslararası ilişkilerde ki rolü günden güne artmaktadır. “*Bu gelişme, devletlerin dış politika faaliyetlerinde uluslararası kamuoyu içinde diğer ülkelerin vatandaşlarını da hedefleyecek iletişim stratejileri oluşturma gereğini doğurmuştur.*” (2007: 11). İşte bu gereklilik ortaya kamu diplomasisini çıkarmış ve her geçen gün önemi artan bir dış politika yöntemi haline gelmiştir. Kavram ilk kez 1965 yılında, Tufts Üniversitesi öğretim üyelerinden Edmund Gullion tarafından ortaya atılmıştır (Karadağ, 2016: 12). Gullion'a göre kamu diplomasisi, kamuoyu davranışlarının dış politika oluşumunda ve yürütmesindeki etkisidir (Uluslararası İlişkiler Masası, 2011). Joseph Nye'e göre ise kamu diplomasisi, yumuşak gücün bir politikası ve kullanım alanıdır (Nye, 2017: 151-152). Bir başka tanımlamada ise kamu diplomasisi: “*Çok geniş anlamıyla kamu diplomasisi bir ülkenin resmi veya hükümet dışı olanaklarının diğer ülke/ülkeler kamuoyunu ülkesinin yararına etkilemesi olarak da tanımlanabilir*” şeklinde ifade edilmiştir (İskit, 2018: 360). Nicholas J. Cull ise kamu diplomasisini; uluslararası bir aktörün, uluslararası ortamı yönetmek ve yönlendirmek için bir yabancı ülke kamuoyuyla bağlantılı olmasıyla gerçekleşen girişimi olarak tanımlamıştır (Cull, 2009: 12). Dolayısıyla uluslararası ilişkilerin yeni bir boyutu olarak değerlendirilen kamu diplomasisi, yumuşak gücün bir uzantısı olarak kabul edilebilir. Ayrıca kamu diplomasisi, aktörlerin uluslararası kamuoyunu veya seçkinlerin düşüncelerini kendi çıkarları doğrultusunda etkileme çabaları olarak nitelendirilmektedir (İskit, 2018: 358). Zira kamu diplomasisinin diğer uluslararası aktörlerin kamuoyunu etkilemek için kullanılması, kamu diplomasisini, geleneksel diplomasiyenin ayrı bir özelliğidir. Yani geleneksel diplomasi doğrudan uluslararası bir aktörle bağlantılı iken kamu diplomasisi bu aktörlerin kamuoylarıyla bağlantılıdır (Poyraz, 2012: 190). Kamuoyunu etkilemenin temel amaç olarak alındığı bu yöntemde, geleneksel diplomasi gölgede kalmaktadır.

Özetle, kamu diplomasisinin temel amacı; hedeflenen kitlenin ya da kamuoyunun duygu ve düşüncelerini, faaliyetlerini ve uygulamalarını ya da politikalarını, istenilen doğrultuda şekillendirmektir. Bu amaç, anında sonuç vermese de geleceğe dair son derece kritik konularda olumlu sonuçları ortaya çıkarabilmektedir. Dolayısıyla kamu diplomasisi anlık durumlarda kullanılan bir yöntem değil aksine geleceğe yönelik etkili ve zahmetli bir uğraşının karşılığıdır. Nitekim kamu diplomasisinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi ve olumlu bir sonuca ulaşılabilmesi için de kamu diplomasisini uygulayan aktörün kendi yumuşak güç ve kamu diplomasisi alanlarını (siyasi, kültürel, coğrafi, tarihi vb. değerler) dikkate alarak hareket etmesi gerekmektedir. Dikkate alarak hareket etmesi uygulanan kamu diplomasisinin başarılı olmasına yardımcı olmaktadır. Açıkça ifade etmek gerekirse eğer bir aktörün kültürü, ideolojisi ve tarihi çekiciyse ya da çekici hale getirildiyse, hedeflenen kitle onun peşinden seve seve gidecek ve istenilen doğrultuda düşüncelerini sağlayacaktır. Yani kalpler ve zihinler fethedilecektir. Dolayısıyla burada klasik sert güç yöntemlerine gerek kalmayacaktır. Bu bakımdan kamu diplomasisi, sert gücün ortaya çıkardığı ya da çıkarabileceği olumsuz sonuçların önüne geçmekte ve daha etkili bir çözüm sağlamaktadır. Aynı zamanda aktörün yumuşak gücünü ve potansiyelini doğrudan etkilemektedir.

Yakın tarihe baktığımızda kamu diplomasisini uygulayan bir takım kurumlar karşımıza çıkmaktadır. Tabii bahsedeceğimiz yıllarda bunun ismi kamu diplomasisi değildi fakat yapılan icraatlar nedeniyle, doğrudan kamu diplomasisi uygulamaları olarak görülmektedir. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk önce Savaş Bilgi Ofisi (Office of War Information- OWI) tarafından, daha sonra 1953 yılında Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı (United States Information Agency- USIA)'nın kurulmasıyla birlikte kurum tarafından kamu diplomasisi faaliyetleri yürütülmüştür (Karadağ, 2016: 12). Soğuk savaş döneminde ise yine ABD tarafından Doğu bloğuna karşı kullanılmıştır. Berlin Duvarı'nın yıkılması, doğu bloğunun çökmesi ve soğuk savaşın bitmesiyle birlikte, kamu diplomasisine duyulan ihtiyaç azalmış ve bu alana ayrılacak bütçenin gereksiz olduğu düşünülmeye başlanmıştır. Zira biraz önce bahsetmiş olduğumuz USIA'nın, ABD hükümeti tarafından 1999 yılında yetkileri ve maddi olanakları azaltılmıştır (Karadağ, 2016: 12). Kamu diplomasisinin yeniden önem kazanmasına neden olan olay ise 11 Eylül 2001 tarihinde gerçekleştirilen terör saldırılarıdır. Bu tarihten itibaren başta ABD olmak üzere diğer tüm devletler, kamu diplomasisinin önemini daha iyi anlamış ve kamu diplomasisine yönelik faaliyetlerini arttırmıştır. Örneğin; ABD, 2002 yılı verilerine göre 1.12 milyar dolar, İngiltere 1 milyar dolar, Fransa ise 1.05 milyar dolar kamu diplomasisine bütçe ayırmıştır (Nye, 2017: 175). Dolayısıyla kavram, 11 Eylül saldırılarından itibaren sıklıkla kullanılmakta ve günümüzde uluslararası sistemi oluşturan aktörlerin, geleceğe dair hedeflediği politikalar ve uygulamaların daha etkili olması hususunda büyük bir önem arz etmektedir.

2.1 Avrupa Birliği'nin Kamu Diplomasisi

Yüzyıllar boyunca çatışma ve savaşların mekânı olan Avrupa, tüm kıtada barış ve istikrarı sağlamak ve aynı zamanda uluslararası sistemde güçlü bir aktör olabilmek için Avrupa Birliği'ni kurmuştur. Avrupa Birliği'ni oluşturan aktörlerin kendi çıkar ve hedeflerini bir tarafa koyduğumuzda, bu ulus üstü oluşumun uluslararası sistemde etkin ve güçlü bir siyasal aktör olarak kendini göstermesi birden bire ortaya çıkan bir durum değildir. Bunun arkasında birliği oluşturan aktörlerin derin bilgi birikimi ve ortak

tarihsel deneyimleri ve değerleri vardır (Özdemir, 2015: 152). Bu bilgi birikimi ve deneyimlerin birliğin temel taşlarına yansımaları, Avrupa Birliği'nin uluslararası sistemde yer alan aktörlere ve kamuoylarına karşı yürüttüğü politikaların daha etkin bir şekilde ilerlemesine katkı sağlamaktadır. Bugün Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra yumuşak güç ve kamu diplomasisi kaynakları bakımından en etkili aktör olarak görülmesinin nedeni de budur (Nye, 2017:112). Yani bilgi birikimi ve tecrübe günümüz dünyasının vazgeçilmez birer unsurudur. Artık aktörlerin gücü, bilgiye ne derecede ulaşabiliyor ve bu bilgiyi ne ölçüde kullanabiliyor? gibi meselelerle anlaşılmaktadır. Zira bilgi ve tecrübesini kullanabilen aktörler, uyguladıkları politikalarda daha başarılı olmakta ve uluslararası sistemi yönlendirebilmektedir. Bu kapsamda Avrupa Birliği'nin kamu diplomasisi alanında ortaya koyduğu uygulama ve çalışmalara baktığımızda, birliğin uluslararası kamuoyunda ve hedeflenen farklı aktörlerin kamuoyları üzerinde büyük etki yarattığını görmekteyiz. Dolayısıyla birliğin Avrupalılaştırma mantığı ile birlikte diğer aktörler üzerinde elde ettiği ya da edeceği her kazanım birliğin uluslararası sistemde güçlü bir aktör olarak görülmesine katkı sunmakta ve kamu diplomasisi uygulamalarının başarısını arttırmaktadır. Buna bağlı olarak Avrupa'nın bir dış politika aracı ve dış politikaları şekillendiren bir unsur olarak görülmesinin nedeni de budur (Özdemir, 2015: 149). Nitekim AB, yürüttüğü kamu diplomasisi ve yumuşak gücün olumlu sonuçlarını birliğe üye olmayan aktörlerin uluslararası sistemde AB yanlısı bir konumda hareket etmesini sağlayabilmektedir. Ancak AB'nin siyasi bütünleşme sürecinin yeteri kadar ilerlememesi ve buna bağlı olarak bir devlete göre karar verme sürecinin daha zayıf olması, uygulanan kamu diplomasisinin önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Bu noktada birliğin en önemli eksiği siyasal bütünleşmedir. Dolayısıyla AB, siyasal bütünleşmenin sağlanabilmesi adına, gerek bünyesinde barındırdığı ülkelerin gerekse diğer aktörlerin kamuoylarını ikna etmek zorundadır.

Avrupa'nın AB aracılığıyla kamu diplomasisini harekete geçirebileceği ve kullanabileceği alanlarına bakacak olursak çok geniş bir yelpazeye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Avrupa; sanatı, müziği, tasarımı, modası ve mutfağı uzun zamandır tüm dünyada kültürel bir mıknatıs vazifesi görmektedir. Bunların yanında:

- Dünyada en yaygın konuşulan on dilin yarısı Avrupa dilidir.
- Avrupa Birliği, dünyanın en büyük ekonomik pazarıdır (Akdağ-Ekici, 2017: 34).
- Avrupa maddi refah, teknolojik ve bilimsel ilerleme konusunda son derece ileri bir noktadadır.
- İşçi ve diğer meslek gruplarının çalışma şartları ve imkânları Avrupa'da son derece iyi bir durumdadır.
- Avrupa'nın çok uluslu şirketlerine ait markalar, tüm dünyada tanınmaktadır.
- Avrupa futbolunun dünya çapında ünü ve milyonlarca izleyicisi vardır.
- Turistik cazibe açısından özellikle Fransa gibi AB üyesi ülkelerin önemli kentleri vardır.
- Fizik, kimya ve edebiyat gibi alanlarda Nobel ödülü alan ülkeler AB üyesidir.
- Yapılan siyasi sığınma başvurularında AB üyesi ülkeler ilk sıradadır.
- Kitap ve müzik satışlarında AB üyesi ülkeler ilk sıralarda yer almaktadır.
- Avrupa'nın demokrasi, insan hakları, hukuk ve diplomasi gibi alanlardaki bilgi birikimi ve tecrübesi diğer uluslararası aktörlere göre daha ileri bir düzeydedir (Nye, 2017:114-115).

Ayrıca, özellikle eğitim alanında AB, büyük yatırımlar yapmakta ve Erasmus gibi büyük eğitim programları aracılığıyla dünyanın dört bir yanından gelen öğrencilere eğitim vermektedir. Burada Erasmus programına ayrı bir parantez açacak olursak, Erasmus programının en önemli amaçlarından birisi, Avrupa Birliği Antlaşmasının ikinci maddesi uyarınca Avrupa değerlerinin tanıtımıdır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014:4). Dolayısıyla bu amaçla birlikte 1987 yılından itibaren yürütülen Erasmus programından; yükseköğretimin yanı sıra 1 milyon 400 bin katılımcı gençlik değişimlerinden, 1 milyon 300 bin öğrenci mesleki eğitimden yararlanırken, 1 milyon 800 bin eğitim ve gençlik çalışanı ve yaklaşık 100 bin lisansüstü eğitim öğrencisi hibe almıştır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017). Örneğin, 2003 ile 2015 yılları arasında çoğunluğu üniversiteli olmak üzere yaklaşık yarım milyon Türk vatandaşı Erasmus programından yararlanmıştır. Toplam olarak bakıldığında ise yaklaşık dokuz milyon kişi bu programdan yararlanmıştır (2017). Bu denli sayıya ulaşılması birliğin cazibesini gittikçe arttırmakta ve her geçen gün milyonlarca gencin, eğitim için Avrupa'yı tercih etmesini sağlamaktadır. Bugün dünyanın en iyi 100 üniversitesinden 27'si Avrupa'da yer almakta ve yabancı öğrenci eğitme konusunda ABD'nin önünde yer almaktadır (Akdağ-Ekici, 2017: 46). Dolayısıyla AB'nin en önemli kamu diplomasisi araçlarından belki de en önemlisi eğitimidir. Eğitime verilen önem ile birlikte tüm dünyaya Avrupa değerlerinin anlatılması, yaygınlaştırılması, akıllarda ve zihinlerde birliğin imajını ve saygınlığını önemli ölçüde etkilemektedir. Ayrıca hedeflenen Avrupalılaştırma mantığına büyük katkı sunmakta ve AB değerlerinin evrensel değerler olarak kabul görmesine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle AB her geçen yıl eğitim alanına yönelik ayırdığı bütçesini arttırmaktadır.

AB'nin kamu diplomasisi araçları hususunda yukarıda görüldüğü gibi büyük avantajları vardır. Bu avantajları yeterince kullanıp kullanmadığı ayrı bir tartışma konusudur. Ancak genel olarak kamu diplomasisi ile birlikte hedeflenen noktaya yakın olduklarını söyleyebiliriz. Birçok ülke AB'ye üye olmak için çaba sarf etmekte ve kendi içyapılarında AB'nin birbirinden farklı alanlarda ortaya koyduğu standartlara ulaşmak için yasal düzenlemeler yapmaktadır. Aynı zamanda AB, bazı kurulan örgütlere ve ileride kurulabilecek uluslararası örgütlere, yapısı itibariyle bir örnek teşkil etmektedir. Bunların yanında; dünyanın dört bir yanından insanlar tatillerini yapmak, yaşamak, çalışmak ve eğitim görmek için Avrupa'yı tercih etmektedir. Avrupa'nın diğer birçok uluslararası aktörlere göre refah düzeyinin yüksek olması da göçmen ve mültecileri Avrupa'ya çekmektedir (Yılmaz-Kılıçoğlu, 2017: 91). Sivil toplumun en güçlü ve en örgütlü olduğu yerin Avrupa olması da diğer bölgelerdeki sivil toplum örgütlerinin ilgisini çekmektedir. Uluslararası örgütlere sıkça ev sahipliği yapan ülkeler Avrupa ülkesidir. Hatta Brüksel, Londra ve Paris; Washington ve New York'tan daha çok tercih edilen şehirlerdir (Nye, 2017:116). Aynı zamanda bu şehirler, tarihte büyük öneme sahip uluslararası anlaşmaların yapıldığı şehirlerdir. Tüm bu özellikleri sayesinde Amerikan kamuoyunun bile sempatisini kazanan Avrupa, AB aracılığıyla kamu diplomasisi ve yumuşak güç alanında büyük yatırımlar yapmaktadır (2017:114). Tabii bu yatırımların ve uygulanan kamu diplomasisinin olumlu getirileri hemen anlaşılmamaktadır.

Sonuç

Kamu diplomasisinin veya yumuşak güç politikalarının birden bire olumlu bir sonuç vermesi mümkün olmadığı gibi, ilerleyen zamanlarda da AB'nin uygulayacağı uluslararası politikalara destek verilip verilmeyeceği de belli değildir. Ancak şu bir gerçek ki AB, bugün ABD, Çin, Rusya ve İngiltere'den sonra uluslararası sistemde nüfuzunu gösterebilen bir siyasal aktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nüfuzunu koruyabilmesi, arttırabilmesi ve gelecekte güçlü bir siyasal aktör olarak var olabilmesi de biraz önce değindiğimiz kamu diplomasisi ve yumuşak güç alanlarının ya da araçlarının iyi kullanılıp kullanılmamasına bağlı gözükmektedir.

Avrupa kıtasının tamamına isnat edilemese de AB'nin Avrupa kıtası için önemli bir kamu diplomasisi unsuru olduğunu gözden kaçırmamak gerekir. Ancak AB, potansiyel bir kamu diplomasisi uygulayıcısı olarak görülse de elbette ki bu düşünceye karşı eleştiriler ve yorumlar bulunmaktadır. Örneğin; AB'nin kendine ait bir anayasasının olmaması ve bir ulus-devlet olma özelliklerini taşıması nedeniyle, AB'nin kamu diplomasisi araçları ve bu araçların getirmiş olduğu avantaj ve özelliklerin, sadece bir kamu diplomasisi kaynağı olarak kaldığı ve AB'nin anayasal bir temele dayandırılması gerektiği yorumu yapılmaktadır. Dolayısıyla bu yoruma göre, AB'nin bir yumuşak güç ve kamu diplomasisi aktörü olabilmesi için anayasal yani siyasi birlikteliğini sağlamış olması gerekmektedir. Ancak uygulanan kamu diplomasisi ile birlikte, yukarıda da görüldüğü gibi, gerek uluslararası kamuoyunda gerekse diğer aktörlerin kamuoylarında, AB, büyük bir prestij elde etmekte ve etmeye de devam etmektedir.

KAYNAKÇA

- AKDAĞ, Zekeriya ve EKİCİ, Süleyman (2017).“Avrupa Birliği’nin Uluslararası Politikada Etkili Olma Aracı: Yumuşak Güç”, *Birey ve Toplum Dergisi*, S.14, Güz, s.33-64.
- AYDOĞAN, Bekir ve AYDIN, Hakan (2011). *Güç Kavramı, Kamu Diplomasisi ve Güvenlik*. İstanbul: Ekopolitik Uluslararası İlişkiler Masası, Rapor: 11-02.
- CULL, Nicholas J. (2009). *Public Diplomacy: Lessons From the Past*, Figueroa Press, Los Angeles.
- DAĞ, Ahmet Emin. (2016). *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Sözlüğü*, İstanbul: Vadi Yayınları.
- Ekopolitik Uluslararası İlişkiler Masası. (2011). “*Güç Kavramı, Kamu Diplomasisi ve Güvenlik*.” Rapor No: 11-02.
- GOLDSTEIN, J.s. ve PEVEHOUSE, J.c. (2015). *Uluslararası İlişkiler*(çev. Haluk Ö.). Ankara: Bigbang Yayınları.
- İSKİT, Temel (2018). *Diplomasi Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması*,İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- KARADAĞ, Haluk (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*,Ankara: Nobel Yayınları.
- NYE, Joseph S. (2017). *Yumuşak Güç* (çev. Rayhan İ.). Ankara: Bingbang Yayınları.
- ÖZDEMİR, Haluk (2015). *Avrupa Mantığı*,İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- POYRAZ, Emel (2012).“Avrupa Birliği’nin Kürt Sorunundaki Kamu Diplomasisi”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S.201, s.185-211.
- Türkiye Ulusal Ajansı (2014).“Erasmus + Program Rehberi”, <http://ua.gov.tr/docs/default-source/di%C4%9Fer/erasmus-program-rehberi.pdf?sfvrsn=0> (Erişim Tarihi: 12.04.2019).
- Türkiye Ulusal Ajansı (2017).“Erasmus+ 30 yılda 9 milyon kişinin hayatını değiştirdi.”,<http://www.ua.gov.tr/kurumsal/haberler/2017/02/02/erasmus-30-y%C4%B1lda-9-milyon-ki%C5%9Finin-hayat%C4%B1n%C4%B1de%C4%9Fi%C5%9Ftirdi-> (Erişim Tarihi: 12.04.2019).
- VIOTTI, P.R. ve KAUPPI, M.V. (2014). *Uluslararası İlişkiler ve Dünya Siyaseti* (çev. Ayşe Özbay E.). Ankara: Nobel Yayınları.
- YAĞMURLU, A. (2007). Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi. *İletişim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), s.9-38.
- YILMAZ, Ayhan Nuri ve KILIÇOĞLU, Gökmen (2017).“Avrupa Birliği’nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi”, *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, S.15, s.83-118.